

PRIMORSKI LIST

Boučljiv list za slovensko ljudstvo na Primorskem.

Vse za vero, dom, cesarja!

Uredništvo in upravnništvo
mu je v Gorici, Nunske
ulice št. 10. — Nefran-
kovana pisma se ne
sprejemajo. Rokopisi se
ne vračajo. Upravnništvo
sprejema oglase in na-
znanila po pogodbi.

„Primo. onl. list“
izhaja vsaki 1., 10., in
20. dan v mesecu. Co-
na za celo leto 1 gl.
50 n., za pol leta 75 n.
Posamezne številke se
dobivajo v tabakarnah:
Nunske ulice in Šolske
ulice po 6 nov.

Odgovorni urednik in izdajatelj: J. Marušič.

Lastnik: Konsorcij „Primorskega Lista“.

Tiska: Hilarijanska tiskarna.

Dopolnilne volitve

za deželni zbor v Gorici.

Z odstopom dež. glavarja grofa Franca Coroninija ostal je sedež zastopnika goriškega mesta v deželnem zboru prazen. V ponedeljek dné 27. pret. m. je bila dopolnilna volitev. Izvoljen je bil skoraj enoglasno dr. Kamil vit. Egger, odvetnik, katerega dobro poznajo tudi naši Tominci, ker hodi teden za tednom k njim v goste in odnašat krvave groše, katere naši hribovci zapravdajo. Takih volitev je menda malo še videlo solnce. Zato menimo, da ustrezemo našim čitateljem, ako jim podamo nekaj o teh volitvah. Marsikaj se lahko iz njih učimo.

Priprava.

Prvi glas, ki se je raznesel po mestu je bil, dr. Graziadio Luzzatto bo kandidat. Zato prestopi k protestantom ali celo h katolikom. Poskusili so s tem, kako bo odmeval po Gorici ta glas in ali je Gorica že zrela za židovskega kandidata. Žid se je za sedaj umaknil, ker je še opasno.

„Unione“, katere duša je dr. Pajer, postavila je za kandidata dr. Kamila Egger-ja. Takoj je vsa laška garda se uklonila želji očka Pajer-ja in z vsem orožjem šla v boj za dr. Egger-ja. Pred par dnevi je „Ecco“ objavila protikandidata, katerega je postavila „Unione catt.-sociale“ in sicer župnika podturenskega dr. Karola Baubelo. Zdaj še le je začelo divjanje v vsem izraelskem taboru. „Corriere“, „Sentinella“, tržaški „Piccolo“ so namerili vse topove v namišljeno vladno-klerikalno-slovensko zvezo. Toliko hrupa je bilo, kakor bi bilo res od te volitve odvisno celega Izraela — življenja. Se ve glavno strašilo bili so „deželni šolski zalog“ in Slovenci. V nedeljo in ponedeljek niso nič manj ko štiri lepake prilepili po voglih, za vsakega kandidata po dva. Sredstvo laški-liberalni kliki je bila laž in obrekovanje, agitacija je bila silua. Prišel nam je v roke tudi sledeči poziv na goriške Nemce: „Deutsche Brüder, auf zum Wahlkampf! Stimmet vereint, für Dr. Camillo R. v. Egger, den Candidaten der freien Italiener, um im Bunde mit ihnen unseren gemeinsamen Feinde mit vereinten Kräften zu bekämpfen“.

Zato pa ne vemo, kako označiti otročje-naivno ravnanje „Unione catt.-sociale“, katera je novopečena, brez stranke, brez upliva, brez organizacije brez agitacije, brez sredstev postavila kandidata in ga potem pustila na cedilu. Še odbor ni glasoval za svojega kandidata. Radi verujemo, da je vse terorizovano; vemo, da je „Corriere“ grozil, da bodo pazili, ker je volitev ustna, kdo se bo upal voliti proti vladajoči kliki. Zato bi morali pač pomisliti, ali si upajo ali ne postaviti v zasmeh židovstvu „svojo“ katoliško idejo. Proti takim silam mora biti tudi vsaj častna protisila. Tako ni stala liberalna Gorica nasproti klerikalno-slovensko-vladni zvezi, ampak v resnici stala je nasproti novoustanovljeni „Unione catt.-sociale“, brez stranke vsa veleitalijanska Gorica, magistrat, židje z vso mogočo nesramnostjo in lažmi in še nemški „Brüder“. Vlada

je bila z dr. Egger-jem tudi zadovoljna. Kje bo zmaga, to je vedel vsak otrok, a da bo tak poraz, ni nikdo, še ko je bil dovršen, verjel.

Slovenci se volitve niso udeležili. Kako neki? Kako bi se Slovenci mogli ogreti za takega kandidata. Saj je še vsakemu v spominu Podturn. Kaj bi jim tudi koristilo? Gospoda okoli „Ecco“ so pač zidali na to, da je vitez Baubela župnik in po drugi strani v slutstvu „patrijota“. A bridko so se varali. Kat. duhovnika judje povzdigujejo le, ko služi njih namenom. Podturenskega župnika so kovali v zvezde, ko je proti volji prevz. rajn. kneza in nadškofa odpravil slov. pridige, a zdaj ga ne rabijo, zdaj je tudi on med „frotta dei nemici“, kateri je v zvezi s klerikalci. Slovenci in vlado proti italijanski Gorici. Zdaj so ga isti listi sramotili in smešili.

Volitve.

Dan volitve je bil dovolj živahen. To kaže že dejstvo, da je prišlo čez 500 volilcev. ko so jih v prejšnjih časih komaj 100 pribobnali na volišče. V kočijah so „nobel“ vozili ljudi na volišče, kateri drugače ne „špogajo“ vz. Agitatorji so letali po mestu; tudi znani Wolf — izpod Kapele je moral „delati“ in „loviti“ glasove. Ostentativno so odobrvali in upili, ko je kak duhovnik glasoval za Egger-ja. Kje pa je bila za silo novoskrpana „Unione catt.-sociale“? Vezi so popustile; le 4, reci štirje so se našli, ki so šli v boj in razdrli enoglasnost volitve. Seve jih je spremljal smeh in krohot požidovljenih slug.

Konec pesmi je bil dr. Egger 502 glasa, dr. Baubela 4 glasove. Večega škandala si pač ne moremo misliti.

Po volitvah.

Zvečer je bilo mirno po mestu. „Corriere“ sedi na lavorikah in se mogočno hvali; „Piccolo“ slavi velikansko zmago. Na eno moramo le pritrčiti „Corrieru“ namreč, ko se mogočno bje prsi, da je „za sedaj“ gospodar še on v Gorici. Žalostno — resnično. Sicer pa naj pomisli „Corriere“, da je to zmaga brez sovražnika ker je še dobro misleče Italijane terorizoval. G. kandidat je dobil zasluženo broo. Novoustanovljena „Unione catt. sociale“ pa plačuje stare grehe. Desetletja je ta stranka spala in pustila šariti žide v Gorici. Ti vse vladajo. In zdaj ko se je upala „Unione catt.-sociale“ na dan s svojim kandidatom videla je, da je — sama. Židovstvo je v cvetju, katoliška Gorica pa je spravila za kandidata katoliške stranke 4 cele može. Menda bo to dobra šola!

Slovenci pa tesno združimo se! Pokazali so nam očitno, komu smo „gemeinsamer“ sovražnik, ali ako stvar zasuknemo, kdo je naš združeni sovražnik. Vse italijanstvo, z njimi caplja nemštvo, katero v večini je cesarski kruh, v ozadju vlada, nad vsemi jahajo židje — to so naši združeni sovražniki. Zidajmo le na svojo moč zaveznikov nimamo. Vendar se ne strašimo, boj na celi črti, posebno gospodarski boj. Da se nas tako bojijo, to je svit zore-zmage.

Liberalizem v Slovencih.

Kakor v pragozdu ob silnem viharju zašumelo je u slovenski javnosti, ko je sedanji krški škof dr. Mahnič v „Rimskem Katoliku“ pričel dokazovati, da se je tudi v Slovence zajel liberalizem, da nekateri prav pridno presajajo tuji osat na slovenski zelnik. Seveda s zabavljicami in podtikanki proti dr. Mahniču niso skoparili.

Pred vsem pa so skušali dokazati, da ni liberalcev med Slovenci, da slednji Slovenec je že po naravi veren katoličan. „Novice“ so tedaj naravnost zanikale obstoj liberalizma, versko-načelnostno se razlikujoče stranke pred tedajnimi „Novicami“ niso eksistovale na Slovenskem. Liberalizem, kakor ga je pobijal „Rim. Kat.“ je bil po izjavi „Novic“ le bavav, ki straši le na Nemškem in Laškem.

Tudi tedanja „Nova Soča“ nagromadila je celo vrsto uvodnih člankov, katere je našpičila proti liberalizmu, ki ga je iztaknil dr. Mahnič. Teh člankov kratka smisel je bila ta: Še pred malo leti nismo nič vedeli o liberalizmu pri nas: složno smo duhovni in posvetni delovali za narod in domovino. Ko so pa nasprotniki zunaj Slovenskega videli, kako lepo se razcvita slovenska oziroma slovanska reč, so začeli Slovane sumničiti panslavizma in razkolniških teženj. To sumničenje je navdihnil Bismarck, za njegovimi glasili so začeli trobiti tudi avstrijski listi. Na Slovenskem pa je bratomorni razpor prišel še le s sedanjm goriškim nadškofom, kateri je tudi pregovoril in podkupil dr. Mahniča, da je staknil na Slovenskem strašilo liberalizma. Dr. Mahnič je privlekel na Slovensko liberalizem za lase — rodil se je v njegovi razgreti domišljiji. Tako in jednako so tedaj listi nastopali ter se trudili dokazati, da liberalizma ni na Slovenskem. Nihče ni hotel biti liberalcev, vse se je odevalo s plaščem tudi katoličanstva.

Tako pred osmimi leti.

In danes?

Sedaj je liberalizem v Slovencih avtoritativno (saj za one, ki še niso bili prepričani) potrjen. Ni vstal drugi „krivi prerok“ Mahnič, niti je trebalo novega Missia v to. Sam razboriti glavar narodno-napredne stranke na Kranjskem, gromoviti dr. Ivan Tavčar, toraj dovolj nepristranska priča za maloverne Tomaže, je slovesno izjavil, da je liberalizem v Slovencih. Na volilnem shodu v Krškem je dr. Tavčar, govoreč o kranjski spravi, izjavil: „V postopanju mogoča je skupnost, v načelih nikdar. V teh načelih pa je mej klerikalno stranko in mej napredno stranko tolika razlika, kakor je ona mej ognjem in vodo. Nadalje je izpovedal, da vsikdar bode ponižen in odločen služabnik jedne misli, ki mu preprega dušo in srce. To je, služabnik hoče ostati liberalne misli.“

Dr. Tavčar je toraj javno izpovedal, da je liberalcev. Še več. Potrdil je, kar je dr. Mahnič pred leti dokazoval, da se tudi Slovenci delijo po načelih, da je sicer v postopanju mogoča skupnost (kompromisi), nikdar pa v načelih. Isto resnico, radi katere so

toliko vpili proti dr. Mahniču, slovesno pred slovensko javnostjo potrjuje glavar liberalne stranke. Nas to iz srca veseli, da so slednjič postali odkriti ter vrgli raz sebe plašč hinavstva.

Veseli nas pa Tavčarjeva izjava tudi, ker bodo oni, ki še dosedaj niso bili preverjeni o slovenskem liberalizmu, lahko spoznali, da tudi na slovenskem zelniku raste liberalni osat.

Narodno gospodarstvo.

O varčnosti.

Bodi zmeren v pijači!

V zadnji številki smo govorili o javnih veselicah oziroma plesih, kateri naše ljudstvo navajajo le zapravljivosti. Zato smo priporočali naši mladini, naj se ogiblje takih veselic, razumnikom pa, naj sosebno javne plese, ki npravno in gmotno vničujejo naše ljudstvo, zatirajo ter za ljudstvo prirejajo nedolžne zabave, ki s zabavnim združujejo tudi koristno.

Toda, kdor hoče varčevati, mora nadalje tudi omejiti svoje potrebe ozir jedi in pijače, sosebno pijače. Nočemo v našem listu govoriti o nezmernem življanju vpijanljivih pijač z npravstvenega in zdravniškega stališča. Ne bodedo naštevali, koliko greha in hudobij izvira iz nezmernosti v pijači. Omenimo samo, da je nek izkušen mož zapisal te-le besede: Radi pijančevanja je več ljudi obolelo in umrlo, nego jih je meč pokončal v vojski. Govoriti hočemo tu le o pijači čez potrebo z ozirom na varčnost. Mož, ki se trudi in dela, sme si tudi privoščiti merico vina, saj mu to ne samo ne škoduje, marveč celo koristi. Toda tudi v tem mora človek ravnati po svojih razmerah. Nikakor in nikdar pa ne sme v tem prestopiti prave meje, ne sme si pijače privoščevati nad svoja gmotna sredstva, kakor tudi ni prav, da slednji novič nese krčmarju. Kdor hoče varčevati, ta mora omejiti svoje potrebe ozir pijače. Še ne pomnimo, da bi kdo, in naj je še toliko služil, če je veliko posedal po krčmah, si kaj prihranil. Saj tudi ni mogoča. Recimo da gre kdo vsako nedeljo in vsak praznik, pa še enkrat med tednom v gostilno, kjer zapije vselej poprečno 1 krono. To da na leto najmanj 120 kron. Če tako dela od 20. do 60. leta, zapravi skupaj blizu 5000 kron, z obrestmi in obrestmi od obrestij več kot 10 000 kron. Ali ni to že ogromna svota. Kaj pa še le, če kdo preveč pije, če cele dni in cele noči presedi v gostilni?! Konec pijančevanja je, da pride pijanec in družina na beraško palico. Kakor kuga širi se dandanes pijančevanje širom sveta. In ta nezmernost je ne malo kriva, da si nižji sloji gmotno ne morejo pomagati, da si posamezniki ničesar ne prihranijo.

V dokaz koliko zapravijo na samih pijačah, naj služijo nekatere številke, katere smo mogli nabrati. Na Angleškem izdajo na leto nad 700 milijonov za vpijanljive pijače. Nemci žrtvujejo na leto za samo žganje nad 500 milijonov mark. Koliko pa še le za pivo? Na Irskem so v enem letu izdali 150 milijonov frankov za vpijanljive pijače. V mali Švici porabijo počezno na leto nad 150 milijonov frankov za pijače. V Belgiji, ki je prva med žganjepivskimi deželami, pride na vsakega prebivalca (možje, žene, otroci itd.) počezno 13 litrov žganja na leto. V Berlinu in Parizu pride na vsakih 186 prebivalcev po jedna kréma; v Švici pa celo na vsakih 45 prebivalcev.

In kako je v tem oziru na Slovenskem? Žal, da v tej žalostni vrsti tudi slovensko ljudstvo ni zadnje. Natanjenih podatkov sicer nismo mogli nabrati, a znano je, da kranjska dežela ima na samih dokladah na žganje nad tristo tisoč gl. letnih dohodkov. Pač žalosten dokaz, da glede uporabe vpijanljivih pijač naše ljudstvo ni zadnje.

100 lir v papirju. Blagi dukovnik je ženski zagotovil, da bode gorko pripravil, da dotični, ki je našel mošnjico, prinese isto k njemu na dom. Drugi dan se prikaže duhovniku starček ter mu izroči mošnjico z bankovcem 100 lir, naglašujoč, da ga je našel njegov vnuk v cerkvi. Tretjega dne se je zopet predstavila ista gospa, da vidi, ako se je našel zgubljeni denar. Duhovnik jej je izročil denar in pospa se mu je zahvalila ter ga prosila, naj si obdrži za trud od tega bankovca znesek za stiri sveče in naj jih prižge na čast božjo, ostalo pa naj jej vrne. In tako je tudi storil. Ali kako je bil presenečen, ko zapazi za nekaj ur kasneje, da je bankovec ponarejen in da je bil nesramno prevarjen!

KRIŽEV POT

na prodaj.

Velikost 69x59 cm. Slike na pločevino slikane so dobro ohranjene. Okvirji so iz orehovega lesa. Podrobnejša pojasnila daje kuracijski urad na Trnovem pri Gorici.

Štev. 118 1—3 op.

Razglas.

Naznanja se, da **JAVNA DRAŽBA** zastavil IV. četrtleta t. j. mesecev oktobra, novembra in decembra 1897 začne v ponedeljek, dne 13. marca 1898. in se bo nadaljevala naslednje četrtke in ponedeljke. Od ravnateljstva zastavnice in 2 ujo združene hranilnice. V Gorici, dne 8. februarja 1899.

Anton Fon

klobučar in gostilničar v Semeniški ulici ima bogato zalogo raznovrstnih klobukov in toči v svoji krčmi pristna domača vina ter postreže tudi z jako ukusnimi jedil. Postrežba in cene jako soline.

Vozniki v Gorici in z dežele, pozor!

Sedlar

Valentin Ferjančič

naznanja, da ima svojo **sedlarsko delavnico**

v Gorici

v Vrtni ulici, v hiši grofa Thurna nasproti odprtemu sadnemu trgu.

V svoji delavnici prodaja vse potrebščine za zasebnike, voznike, jahalce, torbice, kovčge itd., izdeluje navadne in najfinejše vprege in oprave za jahanje. Priporoča se toplo svojim rojakom in slav. občinstvu v Gorici in z dežele.

Gosposka ulica št. 14 (blizu lekarne Gironcoli).

Podpisanec uljudno naznanja slavnemu občinstvu, da je otvoril 13. oktobra t. l.

ново zalogo pohištva, ogledal, slik itd.

v Gosposki ulici št. 14 (blizu lekarne Gironcoli).

Priporoča se posebno novoporočencem za preskrbo vseh mobilij, kakor tudi vsega pohištva, po najnižjih cenah.

Dajalo se bode tudi na obroke, bodisi mesečne ali tedenske. Zagotavlja točno postrežbo in ukusne izdelke po najnovejših zahtevah te stroke. — Nadejaje se obilega obiska iz mesta in dežele, belježi z odličnim spoštovanjem

Anton Breščak.

Gosposka ulica št. 14 (blizu lekarne Gironcoli).

Gosposka ulica št. 14 (blizu lekarne Gironcoli).

Anton Kuštrin

v gosposki ulici št. 23, v hiši g. dr. Lisjaka,

priporoča častiti duhovščini in slavnemu občinstvu v mestu in na deželi svojo trgovino raznih potrebščin n. pr.: kavo Santos, Sandomingo, Java, Cejlon, Portoriko in druge. — Olja: Lucca, St. Angelo, Korfu, istersko in dalmatinsko. — Petrolij v zaboju. — Sladkor razne vrste. — Moko številko 0, 1, 2, 3, 4, 5. — Več vrst rajža. — Miljsveče prve in druge vrste, namreč po 1/2 kila in od 1 funta.

Razpošilja blago na vse kraje. — Cena primerna. — Postrežba točna.

Zmešane lasi

kupuje po najvišjih cenah, in plača bolj ko vsaka druga firma

Filip Weil

velika trgovina z lasmi

v Spodnjem Kraloveu (Unter Kralowitz) na Českem.

P. n. čitatelje te anonce opomnim, naj opozore na mojo addresso zbiralce zmešanih las.

Anton Pečenko

Vrtna ulica 8 — GORICA — Via Giardino 8 priporoča

pristna bela in črna vina iz vipavskih furlanskih, briskih, dalmatinskih in isterskih vinogradov.

Dostavlja na dom in razpošilja po železnici na vse kraje avstro-ogerske monarhije v sodih od 56 litrov naprej. Na zahtevo pošilja tudi uzorce.

Cene zmerne. Postrežba poštna.

Jožef Culot

v Gorici, ulica Raštelj št. 7.

Trgovina na drobno in debelo.

Najceneje kupovališče nürnberškega in drobnega blaga, ter tkanin, preje in nitij.

POTREBŠČINE

za pisarnice, kadilce in popotnike.

Najboljše šivanke za šivalne stroje.

POTREBŠČINE

za krojače in čevljarje.

Svetinjice. — Rožni venc. — Mašne knjižice.

POSEBNOST:

semena za zelenjavo in trave.

Spovedni listki

in podobe za I. sv. obhajilo

dobó se pri G. LIKARJU v Gorici:

listki črni z izbranim napisom eden tisoč 1 gld. 50 kr.; listki rdeči z izbranim napisom eden tisoč 2 gld.; podobne male s slov. molitvijo, napisom in podpisom 2 do 5 kr. kom., podobne srednje s napisom in podpisom 6 do 12 kr. kom., podobne velike s napisom in podpisom po 20 kr. kom.

Priporoča se najuljudneje za naročila.

Anton Obidič,

čevljar

v Semeniški ulici št. 4 v Gorici,

priporoča se

za raznovrstna naročila po meri za gospe in gospode.

Naročila se izvršuje hitro.

Priporoča dalje tudi svojo.

Odlikovana tovarna

in velika

zaloga vsakovrstnega pohištva

Ivan Doljak

v Solkanu pri Gorici, nasproti gostilne Mozetiča (Droč).

Prevzema vsako naročilo v mizarski ali strugarski stroki od priprostega do najličnejšega izdelka.

Izdeluje točno in po najnižjih cenah,

da se ne boji nikake konkurence.

BOGATO preskrbljena zaloga obladkov (remeša) v najrazličnejših vrstah.

ZALOGA vseh, k mizarski in strugarski stroki spadajočih potrebščin.

Prva slovenska trgovina z železjem

KONJEDIČ & ZAJEC

prej G. Darbo

GORICA — pred nadškofijo št. 9. — GORICA

Priporočata po najnižih cenah svojo bogato zalogo najboljšega štajerskega železa in ploščevine raznega obrtniškega, poljedelskega, vinogradskega in pohišnega orodja. Prevzemata naročila za vse stavbe in podjetja. Glavna zaloga za Gorico in okolico izdelkov c. kr. priv. tovarne; priznana najboljših kotlov od g. Nussbaum-a v Ajdovščini po tovarniških cenah.

Edina zaloga najboljšega koroškega acalon in terescian jekla. — Zaloga Portland in roman cementa. — Česar ni v zalogi priskrbi se nemudoma.

Kupujeta staro železo in kovine po najvišji ceni! Vsako naročilo izyri se nemudoma in vestno!

Teodor Slabanja

srebrar v GORICI, ulica Morelli 12

uljudno priporoča velečastiti duhovščini svojo znano delavnico za izdelovanje cerkvenih posod in orodij iz srebra in medenine, najboljše kovine po poljubnem slogu in po nizki ceni, da se ne boji konkurence. Stare reči popravi, posreabri in pozlati v ognju. Izdeluje tudi v ognju pozlačena strelovode iz bakra po najboljših iznajdbah. Ilustrovani cenik franko in zastonj.

Da si pa morejo tudi bolj revne cerkve naročiti cerkvenega kovinskega blaga olajšuje jim to zgorej omenjeni s tem, da jim je pripravljen napravljati blago, ako mu potem to izplačujejo na obroke. Obroke si pa preč. p. n. gospod naročevalec sam lahko določi.

Pošilja vsako blago poštnine prosto!

Daje se tudi na obroke.

Daje se tudi na obroke.